

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΓΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

[²Αφιερωμένο σε κάποιους κριτικούς μου].

Τ² **Α**ΝΟΙΣΙΑΤΙΚΟ έκεινο δειλινό, αφού διάβασε τὸν ἔσπερινό του στὴν Ἐκκλησιά, ὁ παπᾶ-Ζήσιμος ὁ Κλοντηρᾶς καθότανε στὸ περιβολάκι του. Ἡ ψάθινη καρέκλα του ἦταν κάτω ἀπὸνα κιοσκάκι, ποῦ τὸ σχηματίζε φουντωτὸ περικλοκάδι, στολισμένο μὲ μεγάλα λουλούδια μαβιά, δίπλα σὲ μιὰν ἀψηλὴ ταφόπετρα σὰν τραπέζι. Στὴν ταφόπετρα αὐτή, ὕστερ' ἀπὸ τὸνομα τοῦ μακαρίτη μὲ τὰ μασσωνικά σύμβολα, — διαβήτη καὶ γωνία, — ἦταν χαραγμένο τὸ ρητό: «*Εἰς χοῦν θανάτου κατήγαγεν ἡμᾶς ἡ ζωή*». Σκυμμένος καὶ σκεπτικός ὁ παπᾶ-Ζήσιμος τὸ ξαναδιάβασε γιὰ χιλιοστὴ φορά, — εἶχε τουλάχιστο δυὸ χρόνια ποῦ ἐφημέρευε 'ς ἐκεῖνο τὸν Ἀη-Γιάννη τοῦ Λογοθέτη, — μὰ γιὰ πρώτη συλλογίστηκε πῶς τὸ ρητὸ δὲν ἦταν καλὰ διαλεγμένο.

— *Εἰς χοῦν θανάτου* μᾶς φέρνει γιαμᾶ¹ ἡ ζωή; ἔλεγε μέσα του· οὐλα, παναπῆ, ἐδῶ-πᾶ τελειώνουνε; Μετὰ τὸ θάνατο ὁ τάφος, κι' ὄχι ὁ οὐρανός; ... Ὁραῖα!... Κ' ἔπειτα, σοῦ λένε, οἱ μασσωνοὶ εἶνε χριστιανοί. Μὰ δὲν κοπιάζετε νὰ ἰδῆτε τί γράφουνε ἀπάνου στὰ μνήματά τους; ... — Μωρή!; τί θέλεις; ... Καλόστη!

Τὰ τελευταῖα λόγια, μὲ πολὺ χαϊδευτικὴ φωνή, ἦταν γιὰ μιὰ μαύρη γατούλα μὲ μπαλώματα ἄσπρα, ποῦ σταμάτησε ἄξαφνα τοὺς συλλογισμοὺς τοῦ παπᾶ-Ζήσιμου, πηδώντας ἀπὸ τὴν ταφόπετρα στὰ γόνατά του. Ἄρχισε νὰ τὴ χαϊδεύῃ μὲ τ' ἀχνοκίτρινα γεροντικά χέρια του, γελαστὸς καὶ τρυφερός, ἐνῶ ἡ ὄμμορφη γατούλα ἔτριξε δυνατὰ ἀπὸ εὐχαρίστησι καὶ κοντουλοῦσε παιχνιδιάρικα μὲ τ' ὀλόμαυρο κεφαλάκι της, ζωηρὴ σὰν κατσικάκι.

— Μωρή; ... Ψιψίνα; ... Ψιψινούλα; ... Τί θέλεις, μωρή; ...

1 Γιαμᾶ, λοιπόν.

Τὸν ἀγαπᾷς τὸν ἀφέντη σου, ἔ; τὸν ἀγαπᾷς; . . . Ἄ, χαδιάρᾳ! κατρεγάρᾳ! μπιρμπιλομμάτα! μπιρμπάντισσα! . . . Ἔλα τώρα, φρόνιμα! . . . φτάνει! . . . κάτσε ἤσυχα! . . . κουλουριάσου! ἔδῶ! ἔδῶ!

Φαινότανε πολὺ εὐτυχισμένος γιὰ τὰ δείγματα αὐτὰ τῆς ἀγάπης ὁ παπᾶ-Ζήσιμος, ποῦ τὴν ἐνόμιζε ξεχωριστή. Μὰ ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς σὲ κανένα δὲν ἔκανε τόσα ἢ ἀσπρόμαυρη γατούλα. Οὔτε στὴν κυρὰ - Παπαδιά, οὔτε στὴ Σουζάνα, τὴ μοναχοκόρη τους, οὔτε στὸν Ἄνθιμο τὸν ἀναγνώστη, τὸν ἀρραβωνιαστικό της, οὔτε στὸ Χρῆστο τὸν κλαμπανάρο¹ οὔτε ἔστὸ Νιόνιο, τὸ παιδί ποῦ βοηθοῦσε ἔστὸ Ἱερό. Ἄπ' ὅλους περισσότερο ἀγαποῦσε τὸν παπᾶ, κι' ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος κολακευότανε γι' αὐτὸ καὶ καμάρωνε. Προσπαθοῦσε τώρα νὰ τὴ βάλῃ νὰ καθήσῃ στὴν ἀγκαλιά του, μ' ἀνυπότακτη ἐκείνη τὸν πατοῦσε ὀρθή, στρηφογύριζε, καὶ πότε τὸν κύτταζε μέσ' στὰ μάτια — μικρὰ καὶ λαμπερὰ μάτια, πολὺ ἔξυπνα, ποῦ μίκραιναν κ' ἔλαμπαν περισσότερο πίσω ἀπ' τὰ γυαλιά, — πότε ἔσκυβε τὸ κεφαλάκι της, κάτω ἀπὸ τὰ δάκτυλα ποῦ τὸ χαϊδεύαν. Μιὰ στιγμή, καθὼς ἦταν σκυφτὴ καὶ γυρισμένη, ἡ γατούλα προσηλώθηκε στὴν ἐπιγραφὴ τῆς ταφόπετρας, — ποιὸς ξέρει τί ζωῦφιο ἀνακάλυψε νὰ περπατῇ στὸ μάρμαρο! — καὶ φάνηκε σὰ νὰ τὴ διαβάξῃ.

— Τί κυττᾷς; τῆς ἔλεγε ὁ παπᾶ-Ζήσιμος μὲ ἀπορία· σοῦ φαίνεται παράξενο; . . . σοῦ χτυπάει ἄσχημα καὶ σένα; . . . Μὰ γιατί, λέω; . . . Γιὰ σένα ἡ ζωὴ μπορεῖ, ἀλήθεια, νὰ τελειώῃ ἔδῶ-πᾶ, στὸ θάνατο καὶ στὸν τάφο. Τί νὰ σοῦ κάμω, κακομοιρούλα μου, ποῦ τὰ ζᾶ εἶνε ξορισμένα ἀπὸ τὸν οὐρανό; . . . Οὔτε Κόλασι, μὰ οὔτε καὶ Παράδεισο . . . Ἔτσι θέλει ὁ ἀφέντης ὁ Θεός. Τὴν ἀθάνατη ψυχὴ τὴν ἐφύλαξε, βλέπεις, γιὰ μᾶς· ἐσεῖς δὲν ἔχετε παρὰ μία πρόσκαιρη πνοή. Ἄδικο, δίκιο, ἔτσι εἶνε! Δὲ μπορῶ νὰ σοῦ κάμω τίποτα, νὰ σὲ χαρῶ! Ἄν μοῦ ψοφήσῃς τώρα — ποῦ νὰ μὴν τὸ ἰδῶ! — χίλια μνημόσυνα νὰ σοῦ διαβάσω, θὰ πᾶνε χαϊμένα ἢ . . . θὰ μὲ στείλουνε στὴν Κόλασι καὶ μένανε . . .

Ἄξαφνα, μ' ἓνα νιαούρισμα χαρωπό, ἡ γατούλα ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ παπᾶ-Ζήσιμου, πήδησε στὸ χῶμα κ' ἔτρεξε ὀλόγισα στὸ *κελλί* τὸ σπιτόπουλο τὸ βαμμένο γαλάζιο, ποῦ εἶχε τὴν πορτοῦλα τῆς κουζίνας του ἀπάνω στὸ περιβόλι.

— Τί ἔπαθες; εἶπε σαστισμένος ὁ παπᾶς· τί σοῦ μύρισε; . . . Ἄ, ναί, ψάρι . . .

Κι' ἀπὸ τὴ θέσι του φώναξε κατὰ τὸ κελλί:

— Τί ψάρι παστρεύεις, παπαδιά;

— Κάτι μαρίδες ποῦ νὰ χαθοῦνε! ἀποκρίθηκε ἀπὸ μέσα μιὰ φωνὴ σὰ θυμωμένης γαλοπούλας· ὁ Χρῆστος τσί ψώνισε ἀπὸ τὸν Ἄμμο, μὰ φοβᾶμαι πῶς δὲν εἶνε καὶ τόσο φρέσκες . . .

— Καλὲς κ' εὐλοημένες εἶνε, εἶπε ὁ παπᾶς· δόσε, καίμηνι μου, δύο-τρεῖς καὶ τσῆ γάτας.

¹ Κλαμπανάρος, καμπανάρος, ὁ κωδωνοκρούστης.

— "Όχι, νά μὴν τῆ δώσω δέκα! ἀκούστηκε πάλι ἡ θυμωμένη φωνή· μία καὶ πολὺ τῆ εἶνε!.. Νὰ χαθῆ, ἢ βρωμόγατα!.. Ξαστόχησες πάλι τὸ τί μᾶς ἔκαμε!..

— Φάε κηόλας τῆ γλῶσσά σου! μουρμούρισε μ' ἓνα κωμικὸ μορφασμό, μὰ χωρὶς κακία, ὁ παπαῶς. Τὴν ἴδια στιγμή πῆρε ἓνα βιβλίον ποῦ τὸ εἶχε ἀφιμένον στὴν ταφόπετρα, τᾶνοιξε στὴ σημαδεμένη σελίδα κι' ἄρχισε νὰ διαβάξῃ. Ἦταν ὁ «Κόμης Μοντεχρίστος» τοῦ Δουμᾶ. Φιλιαναγνώστης ἀπὸ τὰ νειᾶτα του, ὁ παπα-Ζήσιμος διάβαζε λογιῆς - λογιῆς βιβλία, ἀκόμη καὶ μυθιστορήματα. Καὶ μολονότι ὁ ἴδιος τὸ ἀρνιότανε μὲ ἀγανάκτησι, οἱ κακὲς γλῶσσες ἐβεβαίωσαν πῶς εἶχε γνωρίσῃ καὶ λιγάκι Πῶλ ντὲ Κόκ. Μὲ τοῦ Ροῖδη ὅμως τὴν «Πάπισσα Ἰωάννα», σίγουρα κάποτε εἶχε ξημερωθῆ, κ' ἐπειδὴ ἦταν ἄνθρωπος μὲ κάμποσο γοῦστο καὶ φιλελεύθερο πνεῦμα, δὲν ἐπιδοκίμαζε καθόλου τὸ συνοδικὸ ἀφορεσμό, ποῦ βάραινε τὸν ἔξυπνο ἐκεῖνο συγγραφέα. Ὡς αὐτὸ τὸ ἀναμεταξύ, ἡ Ψιψίνα εἶχε καταβροχθίσῃ τὸ μονάκριβο ψαράκι ποῦ τῆς ἔρριξε ἡ φιλάργυρη παπαδιά, κι' ἀφοῦ νιαούρισε καὶ τριγύρισε τοῦ κάκου γιὰ νὰ τῆς ξεκολλήσῃ καὶ κανένα ἄλλο, ἀπελπισμένη ξαναβγήκε στὸ περιβόλι καὶ πήδησε στὴν ἀγκαλιά τοῦ παπαῶ, σὰ νᾶθελε νὰ τοῦ κάμῃ τὰ παράπονά της.

— "Ε! μὰ νὰ μᾶφίσῃς κηόλα νὰ διαβάσω! τῆς εἶπε ὁ παπαῶς χαϊδεύοντάς της τὴ ράχη, μ' ἓνα χᾶδι ποῦ ἔμοιαζε κάπως μὲ σπρώξιμο. Ἡ γατούλα ὅμως δὲν ἐννοοῦσε νὰ φύγῃ κι' ὁ παπαῶς ἔξακολούθησε νὰ τὴ χαϊδεύῃ, μαλακώτερα τώρα, χωρὶς νὰ σηκώνῃ τὰ μάτια κι' ἀπὸ τὴ σελίδα ποῦ τὸν ἐμαγνήτιζε. Σὲ λιγάκι βγήκε κ' ἡ παπαδιά, γιὰ νὰ χύσῃ τὰ ξεπλύματα τῶν ψαριῶν τῆς στὸ γάτουλα¹ ποῦ ἄρχιζε ἀπὸ μιὰν ἄκρη τοῦ περιβολιοῦ κ' ἔβγαινε πέρα στὸ δρόμο. Ὅταν κατάλαβε τὴ συμβία του, ὁ παπαῶ - Ζήσιμος, γρήγορα - γρήγορα, σὰ φοβισμένος, σὰ ντροπιασμένος, βέταξε τὴν Ψιψίνα ἀπὸ πάνω του. Ἡ παπαδιά ὅμως πρόφτασε τὸ κίνημά του κ' ἐκούνησε τὸ κεφάλι της μὲ οἶκτο· ἔπειτα, τὴ στιγμή ποῦ γύριζε μὲ τὸν ἀδειανὸ κάνταρο, γιὰ νὰ ξαναμπῆ στὴν κουζίνα, κοντοστάθηκε στὴν πορτοῦλα καί, — δὲ μπόρεσε πιά νὰ βαστάξῃ, — τὸ εἶπε:

— Μὰ πάλε, χριστιανὲ μου, μὲ φτούνη τὴν παληόγατα;... τὴν καταραμένη;... τὴν ἀφορεσμένη;... "Ε, μὰ εἶνε ἁμαρτία κι' ἀπὸ τὸ Θεό!.. Νὰ κάμῃ τέτοιο φοβερὸ πράμμα, φριχτό, καὶ σὺ νὰ τὴν κανακεύῃς ἀκόμα καὶ νὰ τὴν χαϊδολογᾷς σάν παιδί σου;... ντροπὴς! ντροπὴς!.. Τσίτο, παληόγατα!.. ψοφῆμι!..

"Ἐτσι ἡ παπαδιά τελείωσε τὸ μάλωμά της μ' ἄγριο ξεφωνητό, κτυπῶντας καὶ τὸ πόδι στὸ χῶμα, γιὰ νὰ τρομάξῃ τὴ γάτα, ποῦ εἶχε ζυγώσῃ καὶ μύριζε τὸν κάνταρο. Καὶ τὴν ἔκαμε νὰ τρέξῃ ἀλαλιασμένη καὶ νὰ σκαρφαλώσῃ στὸν τοῖχο τοῦ περιβολιοῦ, χωρὶς νὰ πηδήσῃ ὅμως στὸ γειτονικό, γιὰτι σὰ νὰ κατάλαβε πῶς

¹ Γάτουλας, ὁ ὄχτος.

μιλοῦσαν γι' αὐτή, στάθηκε 'κεῖ - πάνω νά τοὺς βλέπη ἀπρόσβλητη καὶ νά τοὺς ἀκούη.

Αὐτὸ τοῦ κακοφάνηκε τοῦ παπα - Ζήσιμου, γιατί δὲν ἤθελε νά περιφάζουν τὴ γάτα του. "Α, ὅλα κι' ὅλα!..

— Νά σοῦ πῶ ποῦ βουρλίστηκες; γύρισε θυμωμένος κι' εἶπε τῆς παπαδιᾶς. Καὶ τί φταίει, σὲ παρακαλῶ, τὸ ζῶ' γιὰ ὅ,τι ἔκαμε; Ζῶ' εἶνε! "Αν ψοφοῦσε, παναπῆ, τώρα, σοῦ φαίνεται πῶς θὰ τῆς ἔκανα μνημόσυνο;

— Μνη... μόσυνο;! ἐφώνασε κατάπληκτη ἡ παπαδιά. "Ἐλα, Χριστέ καὶ Παναγία! τ' εἶν' ἐφτοῦνα ποῦ μοῦ ψάλλεις;

— "Ακου ποῦ σοῦ μιλῶ! ἐξακολούθησε ζωηρά ὁ παπᾶς, γιατί ξαναγύριζε στὸ νοῦ του ὁ συλλογισμὸς ποῦ εἶχε κάμη προτήτερα καὶ τοῦ ἄρσσε. Μνημόσυνο θὰ τῆς ἔκανα; "Οχι βέβαια! Θᾶμουν παλαβός, γιὰ δέσιμο. Ἀλήθεια; "Ε, ἔτσι λοιπὸν θᾶμουν παλαβός καὶ τώρα ἂν ξεσυνερίζομαι, σὺν καὶ σένα, τὴ γάτα, τὸ ζῶ', γιὰ κείνο ποῦκαμε προχτές. Καὶ ἂν ἐσὺ τὴν ξεσυνερίζεις, σὰ νᾶταν ἄνθρωπος, πλάσμα τοῦ Θεοῦ λογικό, μὲ νοῦ καὶ κρῖσι, παναπῆ πῶς ἐσὺ, ἡ παπαδιά, δὲν ἔχεις οὔτε νοῦ οὔτε κρῖσι, καὶ γιὰ νά στὸ πῶ καλλίτερα, κάνεις τὰ μυαλὰ τῆς γάτας!

"Ὅσο τῆς μιλοῦσε ὁ παπᾶς, ἡ παπαδιά πλησίαζε κάθε τόσο ἀπὸ ἓνα βῆμα, σατισμένη, σὰ νά μὴν πιστεue ταῦτιά της καὶ νᾶθελε νάκοῦση καλλίτερα. Καὶ κάθε τόσο ἔκανε νά τὸν ἀντισκόψη, μὰ λὲς κ' ἡ φωνή της πνίγονταν στὸ λαιμὸ της ἀπὸ τὸ θυμὸ καὶ τὴν ἐκπληξι, ἐνῶ ὁ παπᾶς, θριαμβευτῆς 'στὴ λογική του, τῆς τὰ ξεφώνιζε ὀλοένα δυνατώτερα. "Ἐτσι στὸ τέλος βρέθηκε κοντά του, μὰ δὲ μπόρεσε νά μιλήσῃ παρὰ λίγες στιγμὲς ἀφοῦ σῶπασε πιά ἐκεῖνος.

— Καὶ τί παναπῆ πῶς δὲν ἔχει νοῦ καὶ κρῖσι; τοῦ εἶπε. Μήπως δὲν τὸ ξέρουμε πῶς τὰ ζᾶ δὲν ἔχουνε λογικό; "Ἡ μήπως εἶχε τὸ φεῖδι, ποῦ τῶβαλε ὁ Διάολος νά κολάσῃ τὴν Εὐᾶ; Τὴν ἐκόλασε ὅμως, γιὰτ' ἦταν καταραμένο, ὄργανο τοῦ Σατανᾶ. "Ἐτσι κ' ἡ γάτα σου, ποῦ τὴν ὑπερασπίζεσαι τώρα. Γιὰ νά πάῃ νά μαγαρίσῃ — Θέ μου καὶ συχώρεσε με! — ἀπάνου 'στὴν Ἁγία Τράπεζα, ἐγὼ λέω πῶς τὴν ἔβαλε ὁ Διάολος γιὰ νά μᾶς κολάσῃ. "Ἐσὺ τὴ χαιδεύεις ἀκόμα καὶ τῆς γλυκομιλεῖς; μὰ ἐγὼ τὴ σιχάθηκα, ποῦ δὲ θέλω νὰ τὴ βλέπω στὰ μάτια μου. Καὶ σοῦ ὀρξίζομαι, παπα - Ζήσιμε, νά μὴν ἰδῶ Παράδεισο καὶ στεφάνι στὴ Σουζάνα μας, πῶς ἂ μᾶς ματακάμη τέτοια συφορά, θὰν τὴ δώσω τοῦ Χριστοῦ νά τὴν πετάξῃ 'στὸ πέλαο!

— Νιάου! ἔκαμε ἀπὸ τὸν τοῖχο ἡ γάτα, ἓνα τσαχπίνικο νιαούρισμα σὰ νά κοροῖδευε.

— Καλά, γιὲ μου, καλά! ἀποκρίθηκε ὁ παπᾶς, μὲ ἠρεμία τώρα ἀληθινοῦ φιλόσοφου. "Ἐχουνε δίκιο ὅσοι λένε πῶς ἡ γυναῖκα μόνο ἀπὸ λόγια δὲν παίρνει. Κάμε ὅπως θές! Ξεφορτώσου με μοναχά, γιατί τώρα θέλω νά διαβάσω.

— Νά σὲ ξεφορτωθῶ, μὰ στὸ ματαλέω: Δὲν τὸ γλυτώνει τὸ

πνίξιμο, ἃ ματακάμη ἄλλη μία βολὰ τὰ ἴδια, ποῦ νὰ μὲ κάμης χρυσῆ! Νὰ χαθῆς, παληόγατα! Τί νιάου, μωρή; Ξεραῖλα νὰ σὲ κόψη! Μαγάρα!.. θεοσκοτωμένη!

Κ' ἐπειδὴ ὁ παπᾶς εἶχε βυθισθῆ ἐντὸ βιβλίον του, μ' ἀπόφασιν νὰ μὴν τῆς μιλήσῃ, ἡ παπαδιὰ σήκωσε τὸν κάνταρό της, ἔκαμε πῶς θὰ τὸν πετάξῃ τῆς γάτας, ἔτσι γιὰ νὰ τὴν τρομάξῃ, καὶ ξαναμπῆκε ἐντὸ σπιτάκι. Σὲ λίγο, ἡ Ψυφίνα ξεθαρρεύτηκε, κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἄσυλό της καὶ μὲ προφύλαξιν πάντα, σίμωσε τὸ φίλον της, νιαουρίζοντας τόσο σιγανά, ποῦ τοῦ φάνηκε τοῦ παπᾶ σὰ νὰ τοῦ κρυφομιλοῦσε γιὰ νὰ μὴ τὴν ἀκοῦνε ἀπὸ μέσα. Ἡ καινούρια αὐτὴ *ἐξυπνάδα* τῆς ἀγαπημένης του ἐνθουσίασε τὸν παπα-Ζήσιμον, ποῦ ξανάφισε τὸ διάβασμά του γιὰ νὰ τῆς μιλήσῃ.

— Γιὰ τὴν κυρά σου λές; τὴ ρώτησε σιγὰ καὶ πονηρά.

— Νιάου! ἔκαμε ἡ γατούλα, μυρίζοντας τὸ χέρι του, χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ πηδήσῃ ἀκόμα ἐπὶ τὴν ἀγκαλιά του.

— Μὰ ἔχει καὶ κάποιον δίκην... γιὰ στοχάσου! Δὲν ἦτανε πράγματα ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἔκαμες προχτές... Καὶ νὰ μὴν τὰ ξανακάμης, κακομοῖρά μου, γιατί — τᾶκουσες ποῦ τῶπε; — δὲ γλυτώνεις τὸ πνίξιμον ποῦ νὰν τὴ κάμουμε χρυσῆ. Τ' ἄκουσες;

Καὶ λέγωντας αὐτά, ὁ παπα-Ζήσιμος σηκώθηκε, γιὰτ' εἶχε σκοτεινιάσῃ πιά ἐντὸ περιβόλι καὶ δὲν ξεχώριζε τὰ γράμματα τοῦ βιβλίου. Ἦταν ἡ ὥρα ποῦ περνοῦσε ἀπὸ τὸ γειτονικὸ μαγαζὶ τοῦ Γερόλυμου, τοῦ φίλου του, — ἐνὸς ἐμποράκου γραμματισμένου, ἀπὸ τοὺς «παπαδανθρώπους» τοῦ Λασκαράτου, — καὶ τὸν ἔπαιρνε νὰ κάμουν κανένα σουλάτσο ἐπὶ τὴν ὠραία Στράτα-Μαρίνα.

* * *

Πέρασε ἡσυχὰ ἡ ἐβδομάδα. Ἡ Ψυφίνα, σὰ νὰ κατάλαβε τὴν φοβέρα καὶ τὴ συμβουλή, φυλάχθηκε νὰ μὴν ξανακάμῃ «τὰ ἴδια». Τὴν Κυριακὴ ὅμως τὴν αὐγὴ, μόλις σηκώθηκε ὁ παπα-Ζήσιμος κ' ἔκανε τὴν τουαλέτταν του καὶ τὴν πρώτη του προσευχὴ ἐπὶ τὴν καμαρούλα του, κάποιος τοῦ κτύπησε τὴν πόρταν μὲ χέρι βιαστικὸ καὶ φοβισμένον. Τίποτα καλὸ δὲν προμηνοῦσε αὐτὸ τὸ κτύπημα! Ὁ παπᾶς τὸ φοβήθηκε ἀμέσως.

— Ποῖος εἶνε; ρώτησε.

— Ἐγώ, ὁ Χρῆστος! ἀποκρίθηκε ἡ φωνὴ τοῦ κλαμπανάρου.

— Ἐμπα μέσα... τί εἶνε, παιδί μου;

Ὁ Χρῆστος ὁ κλαμπανάρος μπῆκε ἐπὶ τὴν καμαρούλα γλωμός.

— Πάλε τὰ ἴδια, παπᾶ μου!

— Ἐ;

— Ἡ γάτα, π' ἀνάθεμά τη!..

— ὦ, συφορά μου!.. Στὸ ἴδιο μέρος;

— Ὅχι, ἐπὶ τὴν Πρόθεσιν...!

— ὦ, μεγάλη συφορά!.. ὦ μεγάλη ἁμαρτία!.. ὦ, κατάρα!..

ὦ, Θεέ μου καὶ συχώρεσέ με!.. ὦ!..

Ἄπελπισμένως ὁ παπᾶς, κτυποῦσε τὰ χέρια καὶ σήκωνε τὰ

μάτια πρὸς τὸ ταβάνι, ζητώντας τὸν οὐρανό. Ὁ Χρῆστος ὁ κλαμπανάρος σώπασε μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ συμμερισθῇ μὲ τὰ ἴδια κινήματα τὴν ἀτελεισία τοῦ «ἀφεντός», κ' εἶπειτα εἶπε:

— Νὰν τὸ πῶ τσῆ κυρά - Παπαδιάς νὰ μοῦ δώσῃ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ παστρέψω, κ' ἔλα γλήγορα καὶ τοῦ λόγου σου νὰ συγγύρισης καὶ νὰ διαβάσης τὴν εὐχὴ γιὰ τό

— Ὅχι, εὐλογημένε, ὄχι! τὸν ἀντίσκοψε ὁ παπᾶς μὲ τρόμο· ἐσὺ νὰ μὴν ἀγγίξης τίποτα· καὶ νὰ μὴν πῆς λέξι τσῆ παπαδιάς! Οὔτε τσῆ Σουζάννας, οὔτε κανενός! . . . Τώρα, τώρα, ἔρχουμαι ἐγώ . . . Θὰ τὰ βολέψω . . . Ὁχι, παληόγατα, τί μοῦ κάνεις!

Δὲν ἦταν ὁμως καὶ τόσο εὐκόλο τὸ βόλεμα, χωρὶς νὰ πάρῃ εἶδησι τὸ σπιτικό. Κρύβονται τέτοιες «συφορές»; . . . Νερά, σαπούνια, πανιά, ξύδια, κουβαλήθηκαν στὸ Ἱερό, καὶ τὸ καθάρισμα ἔγινε κρυφά, ἀπὸ τὸν παπᾶ καὶ τὸν κλαμπανάρο, χωρὶς ὑποψία ἀπὸ μέρος τῆς παπαδιάς, ποῦ οὔτε τὴν ἐνώχλησαν καθόλου. Ἀλλὰ χρειάζονταν καὶ καινούργια «ρουχα» γιὰ τὴν Πρόθεσι καὶ τὰ κλειδιά τῆς «μπιανκαρίας» τὰ εἶχε πάντα ἡ παπαδιά. Ὁ παπᾶς, — τί νὰ κάμῃ; — τῆς ἔστειλε τὸ Χρῆστο.

— Νὰ μοῦ δώκῃς, τῆς εἶπε, δύο παστρικά σκεπάσματα τσῆ ἀγίας Πρόθεσης· ἓνα σκέτο γι' ἀπὸ κάτω, κ' ἓνα χυλισμένο¹ γι' ἀπὸ πάνω.

— Μὰ δὲν τ'ἀλλάξαμε τὴν περασμένη Κυριακὴ; ρώτησε μ' ἀπορία ἡ παπαδιά.

— Ναί, μὰ . . . δὲν ἐβάλαμε τὰ καλά, ἀποκριθῆκε ὁ Χρῆστος. Ὁ Αἰδесиμώτατος θέλει ἐκεῖνο μὲ τὰ μέγλα καὶ μὲ τοῦ κόκκινους φιογκούς, ποῦ τὸ ἔκαμε ἡ σόρα - Σουζάννα.

— Ὁ ἴδιος στὸ εἶπε;

— Ὁ ἴδιος, ναῖσχε.

— Ἐλα, Χριστὲ καὶ Παναγία! Πάει, ὁ γέρος μου ξεκουτιάστηκε καὶ δὲν ξέρεي ἄλλο τί κάνει! Μὰ τ' εἶνε σήμερα; Χριστοῦ, Λαμπρῆ ἢ τ' Ἀη - Γιαννιοῦ; Κυριακὴ εἶνε! Ἀπλῆ Κυριακὴ!

— Ναί, μὰ ξέρεις, κυρά - παπαδιά . . . Προχτὲς μοῦ χύθηκε τὸ μποτσαλάκι μὲ τὸ κρασί . . . λίγο πάντα . . . μὰ ὁ Αἰδесиμώτατος δὲ θέλει νὰ βλέπῃ μάκες².

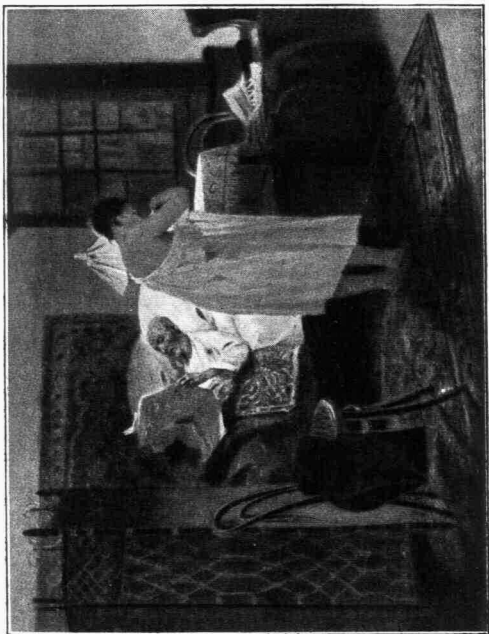
Πρέπει νὰ μπερδεύε λιγάκι τὰ λόγια του ὁ Χρῆστος, γιὰτί μ' αὐτὸ ἡ παπαδιά ὑποψιάστηκε ἀμέσως.

— Μωρέ, Χρῆστο, τοῦ εἶπε· μὲ γελάς! . . . Ἐδῶ κάτι τρέχει! Γιατί τί παναπῆ; . . .

Καὶ διαμιάς σώπασε, κτύπησε τὸ μέτωπό της, κ' ὅπως ἦταν, ἀσυγγύριστῃ, μὲ τὴν πρωϊνὴ της **σκαμπαβία**, ροβόλησε τὴ σκαλίτσα, βγῆκε στὸ περιβόλι, ἔτρεξε στὰ χαλίκια μὲ τὶς παντοῦφλες της καὶ μπῆκε στὴν Ἐκκλησιὰ ἀπὸ τὴ γυάλινη πόρτα τοῦ περιβολιοῦ.

— Καλέ, τί μοῦ λέει ἐτοῦτος - ἐδῶ; ἄρχισε ἀμέσως νὰ φωνάζῃ

1 *Χυλισμένο*, κολλαρισμένο. — 2 *Μάκες*, κηλίδες.

ΠΡΟΣ ΥΠΝΟΝ

τοῦ παπα. Θέλεις, ἀλήθεια, νάλλάξης τὰ σκεπάσματα τοῦ Προθέσης; ... Μὰ γιατί;

— Ὠχ, ἀδρεφή! ἀποκρίθηκε ἀπὸ τὸ Ἱερὸ ὁ παπα-Ζήσιμος, σταματώντας τὴν εὐχὴ ποῦ μουρμουρίζε· ζήτημα θὰν τὸ κάμης καὶ τοῦτο; Ἔτσι θέλω! ἔτσι μᾶρέσει!

Ἡ παπαδιά στάθηκε στὰ σκαλοπάτια τοῦ Ἱεροῦ καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὸ κλειστὸ μισοθυρόφυλλο τῆς ἀκρινῆς θύρας. Σὰ γυναῖκα, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ μπῆ πάρα μέσα, κι' αὐτὸ τὴν ἐφούρκιζε τῶρα πὺ πολὺ.

— Ἄς τα ἐφτοῦνα καὶ λέγε μου! Μὴν ἐμαγαρίσει πάλι ἡ γάτα; Μὴν τὴν ἔκαμε πάλι τὴν κουτσουκέλλα ἢ καταραμένη; ἔ; ...

— Μὴ μὲ σκοτίζης, ἀποκρίθηκε ὁ παπαῦς, μόνο δόσε τοῦ Χρήστου ὅ,τι σοῦ εἶπε, καὶ γλήγορα! Ἔλα! γιὰ τὰ λιγώτερα, γιατί σήμερα δὲ μοῦ περισσεύει ὄρεξι.

Ἡ παπαδιά ἐκύτταζε μέσα στὸ Ἱερὸ, γιὰ νὰ καταλάβῃ ἀπὸ τὰ σημάδια. Ἡ Πρόθεση ἦταν γυμνὴ καὶ σὰ βρεμένη. Χωρὶς ἄλλο εἶχαν ξεπλύνῃ τὸ βαμμένο ξύλο, μέσα στὴν κώχη τοῦ τοίχου, ποῦ εἶχε ζωγραφισμένη μιὰν Ἀποκαθίλωσι. Δίπλα, ἔ'να σκαμνί, ἦταν τοποθετημένα ἀνάκατα τὰ ἱερὰ σκευῆ, μὰ τὰ λευκὰ σκεπάσματα, ποῦ τὰ εἶχαν σηκώσῃ, δὲν φαίνονταν πουθενά. Ἄν δὲν ἦταν συναχωμένη ἡ παπαδιά, θὰ αἰσθανόταν καὶ μιὰ δυνατὴ μυρωδιά ἀπὸ ξεῖδι δοιμῦ. Μὰ τῆς χοιιάζονταν κι' αὐτὸ γιὰ νὰ καταλάβῃ; Τ' ἄλλα σημάδια ἦταν ὀλοφάνερα.

— Παπα, τί μοῦ τὸ κρύβεις;! ξαναφώναξε· τὴν ἔκαμε πάλι ἡ παληόγατα!

— Ἐ, λοιπὸν ναῖσκε! ἀποκρίθηκε ἀπὸ μέσα ὁ παπαῦς· θὰ σὲ φοβηθῶ; τὴν ἔκαμε πάλι ἡ παληόγατα! Εἶνε ἄλλο;

— Αἱ!... οὐρλιασε ἡ παπαδιά καὶ δάγκασε μὲ λύσσα τὸ δάκτυλό της. Ποῦ εἶνε; τώρα, τώρα, θὰ τὴν εὔρω! Κι' ἂ δὲν τὴ σκοτώσω ἀπὸ τὸ ξύλο, νὰ μὴ μὲ ματαπῆς Μαρία!

Γύρισε, ἔσπρωξε τὸ Χρῆστο ποῦ τὴν εἶχε ἀκολουθήσῃ καὶ στεκόταν ἀπὸ πίσω της, καὶ βγῆκε ἔξω γιὰ νὰ βρῆ τὴν πίξια, τὴ δίξια, τὴν παληόγατα. Ὁ παπαῦς τὴν πῆρε ἀμέσως τὸ κατόπι, σπρώχνοντας κι' αὐτὸς τὸν κακόμοιρο τὸ Χρῆστο, ποῦ βρέθηκε κεῖ νὰ τοῦ φράζῃ τὸ δρόμο.

— Νὰ μοῦ φέρης πρῶτα τὰ σκεπάσματα νὰ σιγουρίσω τὴν Ἀγία-Πρόθεσι, τῆς ἐφώναξε στὸ περιβόλι, κ' ἔπειτα νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὴ γάτα καὶ μακάρι νὰ τὴν σουβλίσης. Ἐμένα μοναχὰ νὰ μὴ μοῦ πῆς λόγο. Τάκουῦς; Κύτταξε, μὴ μὲ κολάσης ἀμπονόρα, γιατί σήμερα θὰ λειτρούησω!..

— Σὰ νὰ μὴν ἔφτανε, βλέπεις, τὸ κόλασμα ποῦ σὺ κάνει ἡ γάτα! ἀποκρίθηκε ἡ παπαδιά καθὼς ἔμπαινε στὸ σπιτάκι. Βλέπετα τώρα, ποῦ δὲ μᾶφισες νὰν τὴ πετάξω μὲ τὸ πρῶτο!..

Ἡ παπαδιά — τί νὰ κάμῃ; — ἔβγαλε τὰ καλὰ σκεπάσματα, τὰ ἔδωσε τοῦ Χρήστου, κλαύτηκε στὴ Σουζάννα, ποῦ ἅμα ἄκουσε τὴν καινούρια «συφορά» ἔκαμε χίλιους σταυρούς, κι' ἔπειτα ἄρ-

χισε νά ψάχνη γιά ναύρη τή γάτα. Μά ή Ψιψίνα δέν ἦταν πουθενά.

— Καπνὸς ἐγίνηκε καὶ χάθηκε ; ἔλεγε μὲ φούρκα ή παπαδιά.

— Νόημα ὡστόσο ποῦ ἔχει ἐφτοῦνο τὸ ζωντανό ! ἔλεγε ή Σουζάννα. Δέν τὸ ματαεῖδα ! Τὸ κατάλαβε πῶς κάτι μεγάλο κακὸ ἔκαμε, καὶ κρούεται . . .

— Μπορεῖ νά τὴν ἔκρουσε κι' ὁ πατέρας σου, γιά νά μὴν τοῦ τὴ σκοτώσω, εἶπε ή παπαδιά. Ξέρεις ἀγάπη ποῦ τὴ ἔχει ;

Μ' αὐτὸ ἦταν καθαρὴ συκοφαντία. Οὔτε στιγμή δὲ συλλογίστηκε ὁ παπᾶ-Ζήσιμος νά κρούη τὴ γάτα ἀπὸ τὴν ὀργή τῆς συμβίας του. Μάλιστα, μπορούμε νά ποῦμε, πῶς τὴν εὗρισκε δίκαιη, γιατί, ἀλήθεια, ή ἀγαπημένη του τὸ παράκανε. Ὅχι πάλι ἴσαμε κει ! . . . Κι' ἐνῶ ἀποτέλειωνε τὸ συγύρισμα τῆς Προθέσεως, μὲ τὶς σχετικὲς εὐχές, συλλογίζονταν πῶς ἔπρεπε νά καταπνίξη τὴ συμπάθειά του καὶ νάφιση τὴν παπαδιά νά ξεκάμη τὴ γάτα ὅπως ἠθελε. Σιγά-σιγά ὁμως ή σκληρὴ αὐτὴ σκέψη ὑποχώρησε ἔς ἄλλη μαλακώτερη. Δέν ἔπρεπε νά ἐπιτρέψη στὴν παπαδιά νά βασανίση ἄδικα τὸ ζῶο. Γιατί κι' ὁ Διάβολος ἂν τὸ ἔκανε ὄργανό του, τί ἔφταιγε κεινο τὸ κακόμοιρο ; Ὅχι, δὲ θὰ τῶδινε τοῦ Χρήστου νά τὸ πετάξῃ στὴ θάλασσα. Θὰ τῶδινε τοῦ Γερόλυμου τοῦ φίλου του, νά τὸ κρατήσῃ στὸ μαγαζί. Καὶ πάλι ἀργότερα, ἀφοῦ «πῆρε καιρὸ» κι' ἄρχισε νά ντύνεται τᾶμφιά του γιά τὴ λειτουργία, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μικροῦ Νόνιου, ἀκόμη μαλακώτερη σκέψη τοῦ ἦλθε : Θὰ κρατοῦσε τὴ γάτα καὶ θὰ πρόσεχε μόνο, κάθε βράδυ, νά κλει καλὰ καὶ τὶς τρεῖς θύρες τοῦ Ἱεροῦ. Ἀλήθεια, γιά τὰ ποντίκια τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἶχε καὶ τὴν ἄφινε νά μπαινοβγαίνῃ ἐλεύθερα. Μ' ἀφοῦ ἦταν τέτοια, ἔπρεπε νά τὴν περιορίσῃ.

Ἐν ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, ή Ψιψίνα ἐξακολουθοῦσε νά εἶνε κρυμμένη. Κανείς ἀπὸ τὸ «κελλι» δέν τὴν εἶδε, μολονότι τὴν ἐγύρευαν ὅλοι. Ἀλλοίμονό της ἂν «ἐκομπარიόριζε» ἐκείνη τὴν αὐγή ! Μά ἦταν πολὺ πονηρὴ, ἢ πολὺ τυχερὴ, καὶ δέν ἐφάνηκε καθόλου ὡς τὸ μεσημέρι. Μόνο τὴν ὥρα ποῦ ή παπαδιά ἐκένωνε στὴν ἀπλάδα τὸ ραγού, ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ περιβόλι ἓνα δειλὸ νιαούρισμα. Ὁ παπᾶ-Ζήσιμος, περιμένοντας στὴν τραπεζαρία, πετάχτηκε ἀμέσως. Ἀλαφιασμένη, πετάχτηκε μαζί του κι' ή παπαδιά, μὰ ὁ παπᾶς τὴν ἐκράτησε ἔς τὴν πορτοῦλα τῆς κουζίνας.

— Στάσου, τῆς εἶπε· εἶνε δική μου δουλειά ! Ἐγνοιά σου, καὶ θάν τὴ κάμω ἐγὼ ποῦ νά μὲ θυμᾶται !

Ἡ παπαδιά ὑποχώρησε, γιατί εἶχε καὶ τὸ φαί, κι' ὁ παπᾶς ἔκραξε μὲ γλύκα τὴ γάτα καί, μόλις ἐξύγωσε, τὴν ἄρπαξε ἀπότομα ἀπὸ τὴ μέση.

— Ἐλα ἐδῶ, τῆς εἶπε· ἔλα ἐδῶ, νά σὲ μάθω ἐγὼ πῶς . . .

Δέν ἀπόσωσε τὴ φράσι, μόν' ἀνέβηκε τὴ σκάλα τῆς σοφίτας, πέταξε κει μέσα τὴ γάτα, τὴν κλείδωσε, πῆρε τὸ κλειδί καὶ κατέβηκε.

— Τσῆ ἔδωσα κάτι κλωτσιές, ποῦ θὰ τσι θυμᾶται! εἶπε ψέματα τῆ στιγμῇ ποῦ κάθουνταν στὸ τραπέζι, τάχα θυμωμένος. Τ' ἄλατιοῦ τὴν ἔκαμα!

— Ἐσύ; οὔτε δὲ θὰ τὴν ἄγγιαξες, κάνω ὄρκο! εἶπε ἡ παπαδιά. Ἄς εἶνε, ἔπειτα τὴ συγυρίζω ἐγώ.

— Ναί, ἂν τὴ βρῆς!

— Τῶσκασε;

— Ἄμῃ ματαγυρίζει ἐφτούνη, ἅμα εἶδε πῶς τὴ δέρνω κ' ἐγώ; Μέρους θὰ κάμη τώρα νὰ πατήση ἐδῶ - μέσα.

Ἔτσι ὁ παπᾶ - Ζήσιμος κατόρθωσε νὰ προφυλάξῃ τὴ γάτα του ἀπὸ τὸ θυμὸ τῆς παπαδιάς, ὡς που πέρασαν ἡ πρώτες ἐπικίνδυνες ὥρες. Ὑστερα ξανανέβηκε κρυφὰ στὴ σοφίτα γιὰ νὰ τῆς ρίξῃ λίγο φαῖ καὶ προσπάθησε νὰ μερέψῃ τὴ συμβία του μὲ λόγια. Ἦταν ἐκεῖ κι' ὁ Ἄνθιμος ὁ ἀναγνώστης, κι' ὁ φίλος του ὁ Γερόλυμος, κ' ἓνας ἄλλος ἐνορίτης, ποῦ εἶχαν μάθη ἐμπιστευτικὰ τὴν αὐγινὴ συφορὰ καὶ λυπήθηκαν πολὺ.

— Ἐ, παιδιά μου! τοὺς ἔλεγε ὁ παπᾶ - Ζήσιμος, ἐνῶ ἔπιναν τὸν καφέ στὴ σάλα. Πόσοι κι' ἀπὸ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους δὲ μαγαρίζουν τὰ Ἅγια καὶ δὲ βεβηλώνουν τὰ Ἱερά καθεμέρα, χωρὶς νὰ ἔχουν περισσότερὴ συναίσθηση ἀπὸ τὴ γάτα μου! Εἶδα ἐγὼ στὴ ζωὴ μου!.. Πρέπει ὅμως νὰ συχωρᾶμε αὐτοὺς τοὺς δυστυχισμένους, ὅπως συχωρᾶμε κ' ἓνα ζῶ' ποῦ δὲν ἔχει λογικό. Δὲν τὸ κάνουν ἀπὸ κακό. Μοναχὰ δὲν ξέρουν τί κάνουν. «Οὐκ οἶδασι τί ποιοῦσι!»

— Καλὰ λέει ὁ παπᾶς! ἐπιδοκίμασε ὁ Γερόλυμος. Νά, κ' ἐγὼ προχθὲς ἄκουσα ἓνα παιδαρέλι, ἐν' ἀγράμματο ποιητάκο ποῦ γράφει κάτι στίχους γιὰ γέλια, νὰ βρίζῃ ποιόν; — τὸν ἀθάνατο Σολωμό μας! Χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ κι' αὐτός, δὲν ἐμαγάρισε τὴν Ἅγια Τράπεζα; Κόπιασε σὺ νὰ τοῦ βάλῃς πέτρα στὸ λαιμὸ καὶ νὰ τὸν πετάξῃς στὸ πέλαο σὰν τὴ γάτα! Δὲ βαρυνέσαι!

— Μπορεῖ νὰ λήῃ καλὰ ὁ παπᾶς, εἶπε τότε ἡ παπαδιά. ἐγὼ ὅμως, ἂν ξανακάμῃ τέτοιο πρᾶμμα ἡ γάτα του, θὰ τὴν πνίξω. Δὲ μοῦ γλυτώνει!

(Ἰούλιος, 1912)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΤ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Εἰς κάποιον ἀπελπισμένον

⊕' αὐτοκτονήσης; καὶ θαρρεῖς πῶς ἦσυχος θὰ μείνης
Δυστυχιομένε! « Ἀνάγνωσμα πεντάλεπτον » θὰ γίνῃς!

ΣΑΤΑΝΑΣ